

**HE LLEGIT
NO SÉ ON**

**EVA
PIQUER**

L'únic animal que se suïcida

“Si és cert que llegir augmenta la capacitat d’empatia, sembla que escriure en destrueix una mica”, adverteix Sigrid Nunez

Sobre l’amistat, sobre la pèrdua, sobre el sentit de la vida i de l’escriptura

L’únic animal que se suïcida és també l’únic animal que plora. Les llàgrimes dels cérvols, dels elefants, dels gossos o dels gats sembla que són llàgrimes de tensió, no pas d’emoció. L’únic animal que se suïcida és també l’únic animal que escriu. “M’estimaria més que la meua vida fos una *nouvelle*”, va dir una vegada l’amic de la narradora del magnífic llibre *L’amic*, de Sigrid Nunez (Nova York, 1951), publicat per Navona en català, amb traducció de Ferran Ràfols Gesa, i per Anagrama en castellà, traduït per Mercedes Cebrián. Al cap d’un temps l’amic en qüestió va evitar que la seva vida es convertís en una novel·la de les que pesen. Com la majoria de suïcides, no va deixar cap nota de suïcidi. “No he entès mai per què se’n diu nota –observa la seva amiga i deixeble–. També n’hi deu haver que no la fan tan curta”.

L’únic personatge de *L’amic* que té nom propi és Apollo, el gos que s’ha quedat orfe d’amo i que passa a conviure amb la narradora del relat en un pis d’un edifici de Manhattan on està prohibit tenir-hi gossos. El llibre –mig novel·la mig assaig– va de l’amistat, del lligam que s’estableix entre persones i animals, del dolor per la pèrdua. I del sentit de l’escriptura, perquè la narradora és escriptora i professora d’escriptura creativa. Aquesta dona, claríssim *alter ego* de l’autora, s’adreça a l’amic mort per insistir en debats recurrents del gremi literari com el perquè de l’afany de publicació. Al final, per exemple, li agradava citar l’escriptora Flannery O’Connor,

SIGRID NUNEZ

WIKIPEDIA

quan deia que només qui té un do hauria d’escriure per al consum públic. “Però que estrany és trobar algú que cregui que el que escriu s’ha de mantenir en privat –apunta l’amiga–. I que habitual trobar-ne d’altres que creuen que el que escriuen no només pot esdevenir de consum públic, sinó que els hauria de garantir la fama”.

L’amic que dona títol al llibre de Nunez solia lamentar que avui qualsevol persona mínimament alfabetitzada es vegi amb cor d’escriure i de publicar. Creia que l’auge de l’autopublicació era una catàstrofe: la mort de la literatura. La narradora recorda que aquests laments no són tan nous com podríem suposar. El crític francès Charles-Augustin Sainte-Beuve ja va dir això el 1839: “Escriure i que et publiquin alguna cosa és cada cop menys especial. Per què no jo, també?, es pregunta tothom”.

Quan un escriptor sobresurt, massa gent intenta fer-lo caure

Un alumne de la narradora l’acusa de voler espantar els alumnes fent veure que escriure és molt més difícil del que realment és. Ella li pregunta per quins set sous hauria de voler espantar ningú. L’alumne ho troba evident: perquè el pastís no és prou gran per a tothom. Potser val la pena recordar que l’escena té lloc als Estats Units i que es refereixen al mercat anglosaxó: és a dir, el pastís és insuficient fins i tot quan s’escriu en anglès. Els lectors potencials són més però els autors potencials també.

Quan no hi ha pastís per a tots els comensals, passa el que passa. “M’he fixat que cada vegada que un escriptor triomfa de veritat hi ha molta energia dedicada a tornar-lo a fer caure”, diu una amiga a l’amiga de l’autor suïcida. Aquesta segona amiga, que havia publicat uns quants contes en revistes de prestigi, finalment es va rendir i va deixar d’escriure.

Les coses s’escriuen amb l’esperança de poder-les controlar, escriu la narradora. I amb l’esperança de no oblidar-les. Però hi ha el risc que passi el contrari: el risc de perdre el record de l’experiència i substituir-lo pel record del que en vas escriure. “Escriuint sobre algú que has perdut –o fins i tot parlant-ne massa– pot molt ben ser que l’estiguis enterrant per sempre”.

El gos Apollo, que acaba agafant el relleu de l’amic mort, té més humanitat que molts escriptors, que moltes persones. I sap sense preguntar-s’ho que el sentit de la vida és viure. ♦♦

AIXÒ NO CAL DIR-HO

Les fulles del rave

Quan vaig veure que s’havia posat de moda anar pel carrer amb caputxa, vaig recordar-me de Johan Huizinga i del seu llibre *El otoño de la Edad Media*. El vaig llegir d’estudiant, i el fet de portar-lo a les mans era com tenir el secret del que un volia ser: una cultura, una explicació de la cultura. Llegint aquest llibre, volia ser a la vegada cultura i jo mateix, com si un naufrag inerm al mig de l’oceà pretengués al mateix cop ser el mar i salvar-se o, més aviat, ser la fusta a què s’ha agafat, ser un tros de tauló per no enfonsar-se mai. A la portada del llibre, disseny de Daniel Gil, sortia la fulla d’un arbre. Una fulla seca que em retornava a les voreres de Barcelona entapissades per les fulles caigudes dels plataners.

Així, cada cop que arriba la tardor m’endinso en una Edat Mitjana biogrà-

fica, que en tocar els dies de Nadal es veu encertada per la irrupció sempre viva d’aquells vitralls fets amb cartolines negres i cel·lofan de colors. Convertien la classe en una església gòtica, o romànica si plovia. Només hi havia una cosa millor enganxada a les finestres del col·legi: era quan arribava l’hivern i els vidres es posaven blancs de vapor, igual que els polígons del Vallès s’omplien d’aquella boira, foradada de bon matí pels autocars carregats de pencaires que anaven a la fàbrica. Els anys setanta van ser la tardor de la classe obrera. Una Edat Mitjana en què s’apagava una estructura social, una manera de creure, de practicar una religió, que sempre és atàvica, i encara no s’havia configurat el món que havia d’ar-

ribar. El d’ara. Avui, en plena pandèmia, les fàbriques del Vallès són castells en ruïnes i, l’altre dia, al voltant de quatre-centes persones van omplir una nau abandonada per celebrar una rave. Es van passar dos dies dansant, bevent i adorant la blanca flor de l’estrimoni, que diria Ramon Erra. A la porta, com va fer el monjo Luter amb les seves tesis, van penjar un cartell manuscrit (el vaig veure al compte de Twitter de la periodista Anna Punsí), amb títol en anglès, *Stay awake*, i que acabava dient en castellà: “*El sistema no funciona. Hora de salir!!!*” Als camins i a les tavernes de l’Edat Mitjana, els goliards cantaven el mateix mentre se’n fotien de l’apocalipsi, i el món cridava: *Penitenciaigite*. ♦♦

JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR

**MINÚCIES
JORDI LLOVET**

Circumcisió

El dia 1 de gener celebrem l’inici de l’any, però també, per a qui se’n recordi, el dia de la circumcisió de Jesús, és a dir, l’ablació del prepuci a càrrec, llavors, d’un rabí, pràctica encara comuna entre els jueus d’arreu. Amb aquest ritual s’acompleix el pacte entre Jahvè i el seu poble, tal com queda escrit al Gènesi (17, 10-14), i a molts altres llocs de la Bíblia. Es tracta d’un costum molt escampat entre els antics pobles semites –els musulmans també el practiquen–, a l’antic Egipte i a altres llocs.

Els babilonis no el practicaven; per això hi ha historiadors d’Israel que suposen que aquesta pràctica va ser adoptada pels jueus durant l’exili de Babilònia, per distingir-se. Podria ser. El cas és que, especialment durant el període egipci i palestí, i també durant la llarga diàspora que va anar de les guerres entre romans i jueus, als segles I i II –les trobareu molt ben explicades a Flavi Josep, publicades en català a la Fundació Bernat Metge–, fins a la creació de l’Estat d’Israel al segle XX, gairebé cap jueu no va prescindir d’aquesta llei testamentària: fer circumcidar els nens el vuitè dia després del seu naixement. Jesús també va passar aquest tràngol com a fill de pare (?) i mare jueus. *Mater semper certa*.

El *Diccionari de la Bíblia* d’orientació cristiana, editat per Abingdon Press, a Nashville, afegeix en l’article corresponent: “Aquest costum s’ha trobat a diverses tribus d’Àfrica, Austràlia i Amèrica, algunes de les quals tenen un ritu anàleg per a les noies”. No entrarem en aquest terreny tan relliscós, però precisarem que la circumcisió es practica ritualment al cap d’una setmana del naixement, mentre que les ablacions de les noies s’han d’entendre –per molt que costi, i per molt que ens repugni– com un ritu de pas a la vida adulta, com n’hi ha un munt. Per exemple, hi ha tribus africanes que circumciden els nois quan es fan homes, els deixen sols a la selva, i no poden tornar a la vida comunal fins que la ferida els ha cicatritzat. Hi ha de tot a la vinya de la Terra, com saben perfectament els antropòlegs.

Moguda certa gent per un puritanisme que ara és moda, l’any 2006 un tribunal de Colònia va qualificar de “lesió física” i, per tant, punible, la pràctica de la circumcisió. Els pocs jueus que encara viuen a Alemanya van posar el crit al cel, i Angela Merkel i el seu govern en pes van arxivar la proposta: no se n’ha parlat més. Per als jueus, prohibir-los la pràctica de l’ablació del prepuci hauria estat com per a un cristià prohibir-li per tota la vida el baptisme. Les religions tenen aquestes coses, i tots els seus rituals entren en l’àmbit, sempre situat més enllà de la raó, de les creences. ♦♦